

כאן ביתי

"מאחורי האוטובוס תלינו ארגז עם אופניים, סקייטבורד, גלשנים, כל מה שילדים צריכים בטיול באוסטרליה. בתוך האוטובוס לכל חפץ היו כמה פונקציות, למשל השולחן נפתח בלילה למיטה זוגית, מה שדרש מאיתנו כל הזמן לקפל משהו כדי לפתוח משהו אחר"

צילומי תחם באוסטרליה, מתוך האלבום המשפחתי

"אני כל הזמן מציירת את הבית שלי, וזה היה הכי טבעי לי לצייר אוטובוסים, כי אוטובוס בשבילי זה בית"

כמה נשים, אמהות לילדים, יכולות לעשות באמת רק מה שהן רוצות? ענת מעוז (47) מעין ורד היא אחת מאותן יחידות סגולה, שלצד תחזוק משפחה וגידול שלושה ילדים, עושה רק מה שב"ראש שלה. זה מה שהוביל אותה לשים על "הולד" את חייה וחיי משפחתה, לבחור את הנקודה הכי רחוקה על הגלובוס, ולנסוע בדיוק לשם, לטיול משפחתי של שנה באוטובוס שהפך לבית. וזה גם מה שהוביל אותה, אחרי שסיימה תואר ראשון בבוטניקה ובאדריכלות נוף ותואר שני באקולוגיה, עם משרה בטוחה במשרד לאיכות הסביבה, לעזוב הכל וללכת ללמוד אמנות, למרות שלא אחזה במכחול אפילו פעם אחת בחייה.

בימים אלה מוצג פרויקט הגמר שלה, שנקרא "מכונת מגורים", במסגרת תערוכת בוגרי לימודי המשך של המדרשה לאמנות בבית ברל (בגלריית "המדרשה", רחוב הירקון 19 בתל אביב). העבודות – ציורי אוטובוסים בשלל צבעים וצורות, לרבות וידאו ארט מרשים שצולם במו"זיאון "אגד" בחולון – נעשו כולן בהשראת חוויית המסע והחיים של חמש נפשות במשך שנה באוטובוס.

"אני כל הזמן מציירת את הבית שלי, וזה היה הכי טבעי לי לצייר אוטובוסים, כי אוטובוס בשבילי זה בית", היא מסבירה. "כשאני מתחילה לצייר, גם אם זה לא ציור של אוטובוס, זה תמיד כל מיני סיטואציות

כמה פעמים אמרתם לעצמכם שאילו רק יכולתם, הייתם מניחים הכל בצד ויוצאים לטיול של שנה עם כל המשפחה? נו, אז אמרתם.

ענת מעוז גם עשתה זאת, טיילה ברחבי אוסטרליה עם בעלה ושלושת ילדיהם - והכל באוטובוס שהוסב לבית.

את התוצאה היא מציגה בפרויקט "מכונת מגורים", המוצג בתערוכה של בוגרי לימודי המשך במדרשה לאמנות בבית ברל

| מאת דינה חלוץ | צילום: עדי אדר

מתוך החיים שהיו לנו בתוכו".

- למה קראת לתערוכה "מבונת מגורים"?**

"לה קורבנויה, אדריכל שוויצרי שנחשב בעיני רבים לאדריכל החשוב בהיסטוריה, הגדיר ככה בית, וזה בדיוק זה. האוטובוס היה מכונת המגורים שלי".

לא היה קל להתרגל לצפיפות

היא נולדה וגדלה ברמת גן, ובצבא הדריכה חבורות רחובות בשכונת זר׳נוגה ברחובות. את בעלה, איתן, הכירה עוד בתיכון ״אוהל שם״. הוא למד שנתיים מעליה, אבל רק אחרי סיום לימודיהם הם מצאו זה את זה. ״הוא זכר אותי ובה לחפש אותי, ומאז אנחנו יחד״, היא אומרת.

מיד לאחר הצבא שניהם הלכו ללמוד, היא בוטניקה בפקולטה לחקלאות ברחובות והוא משפטים. תוך כדי לימודים נולד בכורם, אמיתי (21), ואחר כך נולדו יהלי (18) ואני (11), וכמו כולם גם הם נשאבו לתוך מערבולת החיים והמשכנתה. את הטיול הגדול של אחרי צבא הם נזכרו לעשות רק לאחר ליי־דתה של בתם הצעירה, והם עשו אותו לגמרי בגדול: מסע אוטובוס של שנה באוסטרליה.

איתן בא עם הרעיון, היא היססה, בכל זאת היא רק ילדה את אני, אבל שניהם הבינו שנפתח חלון הורמנויות שלא יחזור.

״הכרנו משפחות שניסו לעשות מסע כזה אחרי חודשיים מכרו את האוטובוס וחזרו לארץ. הן לא הצליחו להסתדר בתנאים האלה. גם לנו היו תקופות כאלה״

״לרברים כאלה יש את המומנטום שלהם, וזה היה רגע כזה שידענו שאם לא נעשה את זה עכשיו, לא נעשה את זה בכלל״, היא אומרת. ״אמיתי היה בן עשר ויהלי בת שבע, וידענו שמאוחר יותר לא נוכל לנתק אותם למשך שנה מהסביבה שלהם, מהתנועה ומהחברים״.

- איך הם הגיבו?**

״הם שמחו, כמוכן. את מכירה ילדים שלוקחים אותם לטייל במקום לבית ספר והם מסרבים?״

- והסביבה?**

״הייתה קנאה, אבל טובה. פתאום מגיע בן אדם עם אומץ שאומר ׳חלאס לחלום, הגיע הזמן לעשות את זה׳, ועושה. כל מי שסיפרנו לו אמר ׳אבל זה החלום שלי׳. מאוד פירגנו לנו, אף אחד לא שאל אם השתגענו״.

- זה באמת נשמע כמו החופש האלטימטיבי.**

״יצאנו לחופש הכי חופש שיכול להיות, ומצאנו את עצמנו בהכי לא חופש שיכול להיות״.

- מה זאת אומרת?**

״חמישה אנשים צפופים בתוך אוטובוס זה לא פשוט. בתור אמא שצריכה לספק את הצרכים של כולם, הרגשתי כלואה בתוך קופסה קטנטנה ועסוקה ב... אני לא קוראת לזה הישרדות, כי זאת הייתה חוויה מדהימה לכולנו, אבל כן, זה היה סוג של הישרדות בתנאים לא קלים. היה לנו רק מה שצריך ורק מה שמוכרחים. אפילו צלחת מיותרת לא הייתה, כשנשברה צלחת הלכנו לקנות חרשה״.

- איך הסתדרת עם המינימליזם הזה?**

״לא קל לקפל בית שלם, שבו לכל אחד יש חדר, לתוך קופסה כזו ועוד עם תינוקות. לא היה קל להתרגל לצפיפות, אבל הגילוי שזה אפשרי היה מאוד משמח. מאחורי האוטובוס תלינו ארגז עם אופניים, סקייטבורד, גלשנים, כל

מה שילדים צריכים בטיול באוסטרליה. בתוך האוטובוס לכל חפץ היו כמה פונקציות, למשל השולחן נפתח בלילה למיטה זוגית, מה שדרש מאיתנו כל הזמן לקפל משהו כדי לפתוח משהו אחר״.

- מעייף, לא?**

״למדנו לחיות עם זה, לכל אחד היה תפקיד, וזה כבר רץ אוטומטית. אני יכולה להגיד לך שהכרנו משפחות שניסו לעשות מסע כזה ואחרי חודשיים מכרו את האוטובוס וחזרו לארץ. הן לא הצליחו להסתדר בתנאים האלה. גם לנו היו תקופות כאלה״.

- רציתם לחזור הביתה?**

״אצל כולם בהתחלה יש היי כזה של התלהבות ואחר כך באה תקופה של דאון שאתה שואל את עצמך מה אני עושה פה. היו רגעים שבהם הייתי הולכת למקלחת עצבנית, אומרת לעצמי ׳זהו, מחר אני חוזרת הביתה׳, ואחרי המקל־חת הייתי חוזרת לאוטובוס רגועה. בדרך אמרתי לעצמי ׳איפה יש חיים כאלה, שקמים בבוקר ומחליטים לאן נוסעים היום ואיפה מטיילים היום?׳. הייתי בעיי־קר עייפה, עם תינוקות יונקת שקמה בערך כל שעתיים בלילה. זה היה מתיש, אבל זה היה קורה גם בבית. אני זוכרת שלקראת יום ההולדת שלי אמרתי שאני רוצה במתנה לישון לבר לילה שלם במלון. כשיום ההולדת הגיע, לא עלה על דעתי לעשות את זה״.

- איך הסתדרתם כלכלית?**

״זה לא היה נורא יקר. שברנו תוכנית חיסכון, השכרנו את הבית לשנה כך שהייתה לנו הכנסה שוטפת, ובעיקר חיינו מאוד בצמצום. לא ישנו במלונות, לא אכלנו במסעדות, היה לנו מקרר קטן וכל יום־יומיים עשינו קניות בשווקים ובחנויות לואו קוסט. ההוצאה העיקרית שלנו הייתה הדלק, וגם זה היה עוד לפני העלייה המטורפת של מחירי הדלק בעולם״.

- אבל קניתם אוטובוס.**

״בגרופים. קנינו אוטובוס ישן שלא עלה יותר מ־3,000 דולר. כל הזמן היו לנו בעיות מכניות, אבל התגברנו עליהן באופן עצמאי. למזלי, בעלי היה מפקד טנק, הוא יודע לטפל באוטו שלא נוסע״.

הבן נסע לחפש את האוטובוס

יך מסתדרים עם שלושה ילדים קטנים בתוך קופסה כזו?

״כולנו זוכרים את הטיול כחווייה מרוממת נפש, אבל ברור שהיו רגעים שרציתי להרוג אותם. הילדים שלי לא היו מהילדים הרגועים שיושבים בשקט, הם רבו הרבה, השתוללו, לא תמיד היה קל להרגיע אותם. אז לקחתי לעצמי פה ושם רגע לעצמי. מדי ערב עצרנו בפארק של קרוואנים, התחברנו לחשמל ולמים והתקלחנו. הייתי הולכת לבר למקלחת, לוקחת כמה דקות של שקט ונרגעת״.

- באוסטרליה החורף הוא די קשה, לא?**

״בגרול, הטיול תוכנן בהתאם למוזג האוויר. אוסטרליה היא מדינה גדולה יותר מכל אירופה, אז תכננו את הטיול מראש כך שתמיד נגיע לאזורים שלא חם בהם מדי ולא קר בהם מדי. התחלנו בסידני, ירדנו דרומה ועלינו במעבורת לאי טסמניה, וכשנהיה שם קר מדי חזרנו ליבשת, חצינו את כל המדבר והמשכנו מערבה. חרשנו את כל אוסטרליה למעט החלק הצפוני, כי זה החלק היותר מותיר והפחות מעניין מבחינתנו. אותנו עניין בעיקר לטייל בטבע״.

- כל הזמן הייתם בתנועה?**

״רוב הזמן, אבל אם הגענו למקום שמצא חן בעינינו, נשארנו בלי חש־בון. היה מקום אחד שנשארנו בו חודשיים, ואפילו הכרנו שם משפחה יהודית, ששמעה אותנו מדברים עברית וניגשה לרבר איתנו״.

- נתקלתם בדרך בעוד משפחות ישראליות?**

״מעט, אבל הכרנו משפחות מכל העולם, ועם חלק ממש התחברנו. פעם פגשנו משפחה עם ילדים באותם גילים כמו שלנו, והילדים כל כך התחברו, שהבן שלהם בא לישון אצלנו והבת שלי הלכה לישון אצלם, ממש כמו בבית״. אחרי שבעה חודשים באוסטרליה מכרו בני הזוג את האוטובוס והמשיכו לטיול של חודשיים בניו זילנד. בהמשך המריאו לתאילנד כדי לפגוש בני משפחה שהגיעו מהארץ, ומשם נסעו להודו.

״התכנון היה להיות בהודו חודשיים, אבל אחרי תשעה ימים אני חטפה וירוס מעיים קשה ונאלצנו להתקפל. טסנו איתה לבנגקוק כי איתן התעקש שהיא לא תאושפו בבית חולים בהודו. כמוכן שקיצרנו את הטיול וחזרנו לארץ כמעט חודשיים לפני המועד המתוכנן. אני הייתה במצב כל כך קשה, שחברת הביטוח שלחה לנו רופא שיטוס איתה חזרה לארץ. בדיוק כשהיינו על הטיסה מתאילנד, התחולל שם הצונאמי. באיזשהו מקום אנחנו מרגישים שאני החזירה אותנו הביתה בדיוק כשנעשה שם מסוכן. איך שחזרנו היא הבריאה לגמרי״.

- באיזה שלב בחיים הייתם כשנסעתם?**

״אני הייתי סטודנטית שנה שלישית לאמנות ובעלי היה שכיר במשרד עו־רכי דין. רחיתי את הלימודים בשנה ובעלי עזב את העבודה. הוא לא דאג לרגע שלא ימצא עבודה כשיחזור, ובאמת כשחזרנו הסתדר לו מצוין במשרד אחר״.

נועם בן 12 סובל
שלוש שנים
מסרטן בריאות ובלב
וזקוק לטיפול דחוף
ויקר בעלות של
כ-180,000\$
להצלת חייו.

תרמו לנועם
ועזרו לו במלחמה
על החיים

לתרומות:
1800-28-11-28
www.rachasheilev.org
התרומות מוכרות לצרכי מס
(סעיף 46) ע.ר. 580156669

● הילדים הפסידו לימודים. הם לא נאלצו לרדת ביתה?
"לא, הם למדו בבית ספר דמוקרטי וחזרו לכיתה שלהם. בינינו, מה שהם
למדו בטיול הזה הם לא יכלו ללמוד באף בית ספר. ביקשו רק שנתקדם איתם
בחשבון, או לקחנו איתנו חוברות חשבון, ואנגלית הם למדו תוך כדי הטיול.
הם לא הפסידו הרבה, ובכל מקרה הטיול היה שווה את זה. עברנו יחד חוויה
משפחתית מכוונת שעד היום מדברים עליה בבית. הבן שלי השתחרר עכשיו
מהצבא, אחרי שלחם שלושה שבועות בעזה, וישר נסע לאוסטרליה לחפש את
האוטובוס".

● סליחה?
"כבר לפני חצי שנה הוא קבע עם חברים מהיחידה שלו, 15 חבר'ה לור'
חמים, שאחרי שהם משתחררים הם נוסעים ביחד לאוסטרליה לחפש את
האוטובוס שלו. לפני שבועיים הם השתחררו, ואחרי שבוע הם כבר עלו על
המטוס. הם עברו בעזה חוויות קשות מאוד, שלושה חיילים מהצוות שלהם
נהרגו כשהתמוטט עליהם בית, והאח של הדר גולדין, החייל שנחטף ונהרג,
הוא אחד מהצוות. אני שמחה שהם נמצאים ביחד ועוורים אחד לשני לה'
תאושש מהטראומה".

● למה היה לו חשוב לחזור לשם?
"זה היה לו ברור עוד כשהוא היה שם, בגיל עשר. יום אחד נסענו באזור
שאסור לנהוג בו בלילה, כי בעלי חיים קופצים שם לכביש וגורמים לתאונות.
כשהחשיך עצרנו באמצע הדרך, ופגשנו שני חבר'ה ישראלים שעשו את
הטיול של אחרי צבא. הם הצטרפו אלינו לארוחה ואמרו לבן שלי: 'אם עכ'
שיו אתה פה, לאן תיסע כשתשתחרר מהצבא?', אז הוא ענה להם 'אני אחזור
לפה'".

● איפה בדיוק הוא ימצא עכשיו את האוטובוס? יש לו קצה חוט?
"כן. מכרנו את האוטובוס למישהו שהשתמש בו למגורים עד לפני זמן
קצר, וכנראה שהוא עדיין ברשותו".

לא ידעתי איך מחזיקים מכחול

כ שמשפחת מעוז חזרה לארץ, ענת חזרה למדרשת בית ברל כדי לסיים
שנה רביעית ואחרונה בתואר הראשון שלה באמנות. לאמנות היא הגי'
עה לגמרי במקרה, כשתכננה לעשות דוקטורט בתכנון ערים בטכניון והחלי'
טה שלימודי אמנות יעזרו לה בלימודי הדוקטורט. היא מעולם לא ציירה, לא

הלכה לחוג אמנות בילדותה, וזה אף פעם לא היה החלום שלה.
"אני אפילו לא יכולה להסביר את זה", היא אומרת. "מעולם לא ציירתי
ולא פיסלתי, אבל היה לי עניין גדול, הלכתי לתערוכות, התעניינתי בתחום
כצרכנית, לא כאמנית. אין דבר שמרגש אותי יותר מציור יפה. חשבתי שלי'
מודי אמנות יכולים לעזור לי, כי הרגשתי שמשוהו חסר לי, שאני לא מגיעה
לדוקטורט בטכניון במצב אופטימלי. כמוכן שלטכניון כבר לא הגעתי".

● אז איך קיבלו אותך בכלל למדרשה לאמנות בלי רקע קודם?
"כשהגעתי לריאיון קבלה במדרשה, אפילו לא היה לי תיק עבודות. יאיר
גרבוז, שראיין אותי, שאל למה באתי, או סיפרתי לו שפעם הלכתי עם היל'
דים שלי לתערוכה במוזיאון תל אביב ונתקלנו במקרה במורה לאמנות שה'
סביר לקבוצת תלמידים על הציורים של מירו. אני נשאבתי לתוך ההסברים,
נצמדתי אליהם, שכחתי בכלל למה באתי ועם מי באתי לשם. זה היה כל כך
מרתק, כל כך מרגש, שהרגשתי שאני רוצה להבין יותר. זה כנראה מאוד הר'
שים אותנו. הוא הסתכל על סמדר אליאסף, שבחנה לציורו, ואמר לה: 'מבחינתי
היא התקבלה'. כשהגעתי לשיעור הראשון בכלל לא ידעתי איך מחזיקים
מכחול, אבל מיד נפתח אצלי פרץ של יצירות של ידעתי שיש בי".

לאחרונה שכרה סטודיו משלה בדרום תל אביב, אחרי שבמשך שנים עבדה
מהבית המרווח בעין ורד. "הבנתי שהדברים קורים בתל אביב, והאינטרא'
קציה עם אמנים אחרים חשובה לי", היא אומרת. "חוץ מזה שבבית תמיד
יש דברים יותר חשובים לעשות, וברור שלצייר זה הכי פחות חשוב וגם לא
מרוויחים מזה כסף. עכשיו אני מתחילה להבין שזהו זה, אני אמנית, ואני
רוצה להתפרנס מזה".

● לא פשוט יותר להתפרנס מאדריכלות נוף, ולעסוק באמנות בתחביב?
"לא, אני לא רוצה הסחות דעת. אני יודעת שהחיים של האמנים לא קלים,
כולם משלימים הכנסה איכשהו, רובם בהוראת אמנות".

● אם היית יכולה, היית חוזרת על מסע משפחתי בזה?
"כבר אמרתי שלדברים כאלה יש את המומנטום שלהם, אבל לפני שבני
הבכור התגייס עשינו טיול קרוואנים של חודש בצרפת וזו הייתה תזכורת
יפה לכולנו לטיול ההוא".

● מה תצייע לאנשים שרוצים גם?
"זה לא קל ולא מתאים לכולם, צריך לדעת להסתדר, לחלק מטלות, ול'
מרות הצפיפות לתת ספייס אחד לשני".

● מה למדת מהטיול הזה?
"להתלהב מהדברים הכי פשוטים. להסתדר עם מה שיש ולהעריך את מה
שיש". ■